

СТАНОВИЩЕ

за дисертационен труд на тема „Некрополите като извор за културното развитие на Североизточна Тракия в периода VI – III в. пр. Хр.” за присъждане на образователната и научна степен „доктор” на Калин Михайлов Маджаров, редовен докторант към катедра „Археология” в Историческия факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски”

Дисертационният труд на Калин Маджаров се състои от текстова част, която съдържа 8 глави с подраздели, от които 6 глави основен текст, каталог и библиография, общо 304 стр. Приложенията към текста са представени под формата на табла, илюстрации, карти и хистограми.

Темата на дисертационния труд е значима и актуална в контекста на съвременните научни задачи и актуалните познания върху историята и културата на тракийските племена. В структурно отношение работата притежава вътрешна логика и следва закономерна аналитична последователност. Изследваната културно-географска територия е дефинирана убедително от докторанта с обективни научни аргументи. Не будят дискусия и предложените хронологически рамки на труда. Първата глава (Въведение в проблематиката) съдържа задължителните за подобно изследване критичен анализ на историографския потенциал, изключително пълен и прецизно изработен, както и кратък исторически обзор, характеризиращ развитието и политическите процеси в земите на гетските племена. В тази глава са формулирани основните цели и задачи на проучването, както и използваните в изследването научни методи.

Следващите четири глави са изцяло аналитични и представят ядрото на проведеното изследване. В глави II (Некрополи, гробни съоръжения, допълнителни съоръжения и тяхната структура), III (Хронология на некрополите от Североизточна Тракия през VI–III в. пр. Хр.), IV (Хронологическо и географско разпространение на некрополите, погребалния обред, гробните и допълнителните съоръжения) и V (Данни от некрополите за социалното и икономическото развитие на Североизточна Тракия през VI–III в. пр. Хр.) са анализирани и класифицирани по разнообразни белези (топографски, географски, типологически, хронологически, социални и др.) некрополите и гробните съоръжения от цялата изследвана територия. Анализът обхваща огромен по своята численост археологически материал – комплекси, структури,

съоръжения и артефакти, чието цифрово изражение обединява 95 некропола, 1315 гробни съоръжения и стотици гробни дарове. Издирването, изследването и подреждането на този материал изисква задълбочени познания и специфичен методически инструментариум за извършване на анализа, каквито Кирил Мерджанов без съмнение притежава и е използвал в предложения за защита дисертационен труд. Диференцираните по различни признаци статистически данни, представени и в текста, и в приложенията, очертават една достоверна (към съвременното ниво на познания) картина за погребалните обичаи в североизточните тракийски предели. Много от наблюденията и изводите на автора в тези глави са нови за науката и без съмнение приносни. Бих споменала само някои от тях: топографската характеристика на некрополите и гробните съоръжения, специално отделеното внимание към допълнителните съоръжения в гробните контексти, корелацията между антропологичните данни и гробния инвентар, анализът на животински останки, анализът за социалния статус на погребаните и др. В тези глави текстът на Калин Маджаров отдава равностойно внимание на разностранни аспекти, свързани с погребалните практики, и демонстрира стремеж към всеобхватност и изчерпателност в проучването на зададената проблематика.

Аналитична и същевременно обобщителна е глава V, в която се изследват данните от некрополите за социалното и икономическо развитие на Североизточна Тракия през VI – III в. пр. Хр. Рамката на класификацията на „богатите гробове“ или на „гробове с елементи на пищност“ е заимствана от тази, създадена от Мечислав Домарадски, и хронологическите граници на подпериодите (хоризонтите) са следвани безпрекословно. Тук могат да се отправят и някои препоръки към Калин Маджаров, който не е използвал докрай възможностите на изворовата база (структури, комплекси и артефакти), за да потърси нови критерии и евентуални нови резултати. Имагинерната граница на втори хоризонт, очертана и от Мечислав Домарадски около края на IV в. пр. Хр., би могла да бъде детайлизирана, ако се анализират в дълбочина някои нови явления в погребалните практики като появата на зиданите гробници с полуцилиндричен свод, на нови по тип паметници на ювелирството (обеци с лъвски глави и др.), на нови керамични погребални атрибути като унгвентариите и лещовидните аскоси. Подобно задълбочаване на анализа би могло да се случи при подготовката на текста за публикуване и би могло да се превърне в поредния принос на рецензираното изследване.

Заклучението на дисертационния труд на Калин Маджаров ни представя един много успешен синтез на получените резултати, в който е проследена в хронологически аспект картината на погребалните практики в североизточните тракийски земи, с всички техни проявления, закономерности и промени, на фона на политическите събития в района и процеса на етническа консолидация.

Към дисертацията е приложен и пространно аотиран каталог, който съдържа най-важните данни за изследваните културни явления. Позволявам си да препоръчам при бъдещо издаване на труда този каталог да бъде допълнен с повече данни за археологическите находки от изследваните гробни комплекси, което ще улесни неговото използване като основен източник на първична информация.

Приложените към теста 28 карти, 127 таблици, ок. 600 илюстрации и 11 хистограми (общо 205 страници) визуализират по отличен начин както ползваните археологически източници, така и постигнатите резултати и изводи.

Общото впечатление от рецензирания труд е за една оригинална и приносна научна разработка с много авторски постижения и важни за научното познание резултати. В методическо отношение може да се отбележи проявата на завиден професионален подход към анализа на използваните източници. Достигнатите резултати и извършените обобщения говорят за творческа зрялост на автора и за неговия потенциал да продължи развитието си в сферата на научното дирене.

Авторефератът към дисертационния труд съдържа 61 страници, вкл. илюстративен материал, направен е съгласно изискванията и отразява вярно извършените анализи и достигнатите резултати.

Като имам предвид несъмнените достойнства на рецензирания дисертационен труд, давам положителен глас за присъждането на образователната и научна степен „доктор” на Калин Маджаров.

София, 24 април 2013 г.

доц. д-р Анелия Божкова
член на научното жури